

Kysely kunnille EU:n biodiversiteetti- strategian 2030 mukaisista viherryttämistä- tavoitteista

Leena Kopperoinen, Kati Vierikko, Pinja Kasvio
Suomen ympäristökeskus

S Y K E

EU:n biodiversiteettistrategian 2030 tavoite 11

- Biodiversiteettistrategiassa 2030 on ensimmäistä kertaa mukana erityisiä tavoitteita kaupunkiluonnolle ja sen lisäämiselle.
- Kaikkia vähintään 20 000 asukkaan kaupunkeja ja kuntia kannustetaan tekemään viherryttämissuunnitelma vuoden 2021 loppuun mennessä.
- Viherryttämisellä tarkoitetaan sitä, että lisätään **monimuotoisia ja helposti saavutettavia kaupunkimetsiä, puistoja ja julkisia puutarhoja, kaupunkiviljelyä** (mukaan lukien siirtolapuutarhat ja viljelypalstat), **kasvikattoja ja -seiniä, katupuita, kaupunkiniittyjä ja pensasaitoja.**
- Tavoitteena on myös parantaa näiden avulla **viheralueiden kytkeytyneisyyttä toisiinsa.**
- Suomessa tämä tavoite koskee 56 kaupunkia ja kuntaa, joissa oli Tilastokeskuksen (2021) mukaan vähintään 20 000 asukasta vuonna 2019.

Kuntien viherryttämiseen liittyvä verkkokysely

Hulevesipuisto Mäntsälässä. Kuva: Kati Vierikko

- Tunnistettiin kaikki kunnat, joissa asukasmäärä vähintään 20 000.
- Haettiin yhteystiedot kuntien verkkosivuilta.
- Suora kutsu vastata kyselyyn toimitettiin sähköpostilla 51 kuntaan ja kaupunkiin ja 101 henkilölle.
- Webropol –kysely sisälsi 23 monivalinta- ja avokysymystä.
- Tähän mennessä 37 vastausta 29 kunnasta.

Tulokset

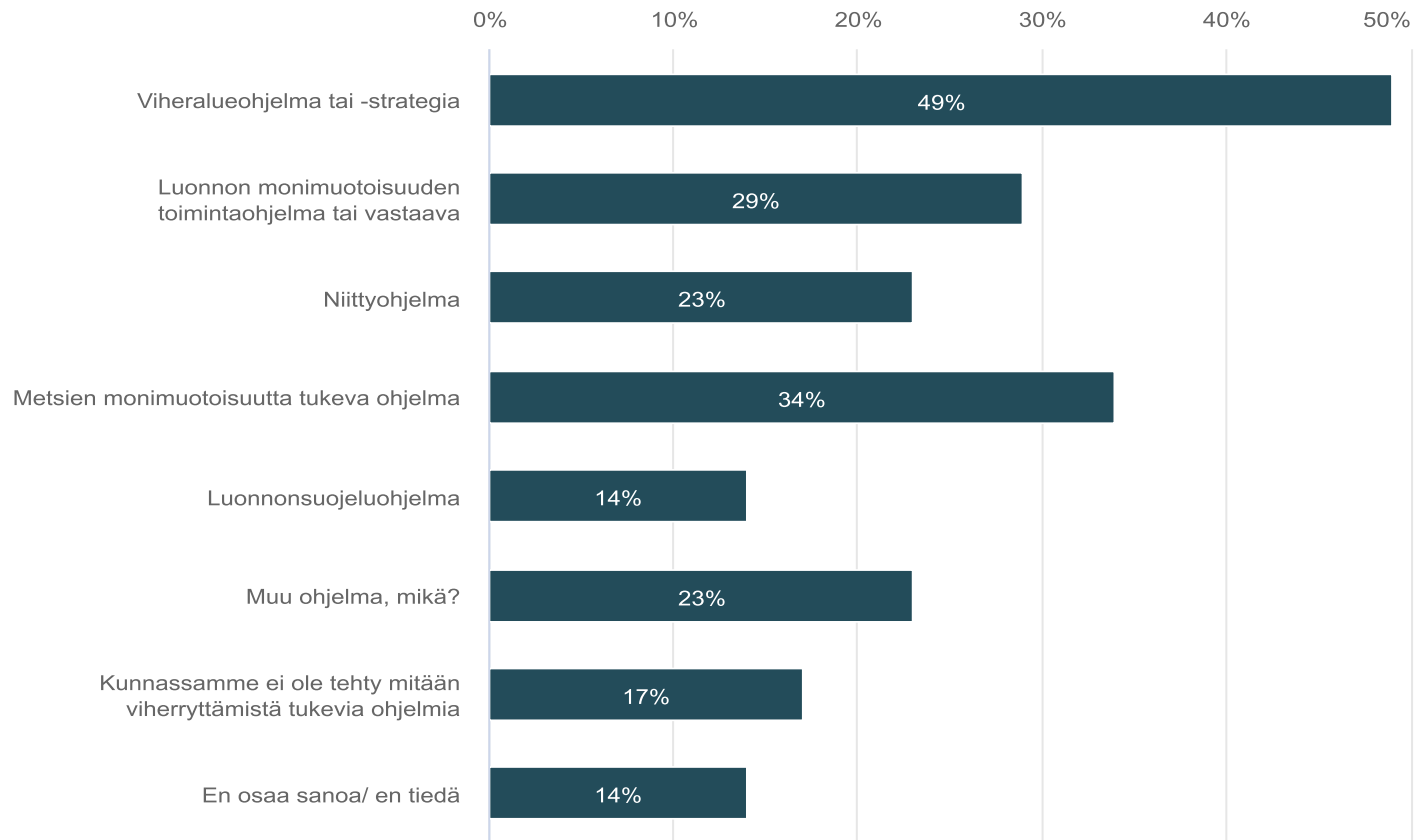

Lehtokorven ennallistamistoimia Helsingissä.
Kuva: Kati Vierikko

2. Mitä viherryttämistä ja luonnon monimuotoisuutta tukevia ohjelmia on kunnassanne jo tehty?

Vastaajien määrä: 35, valittujen vastausten lukumäärä: 71

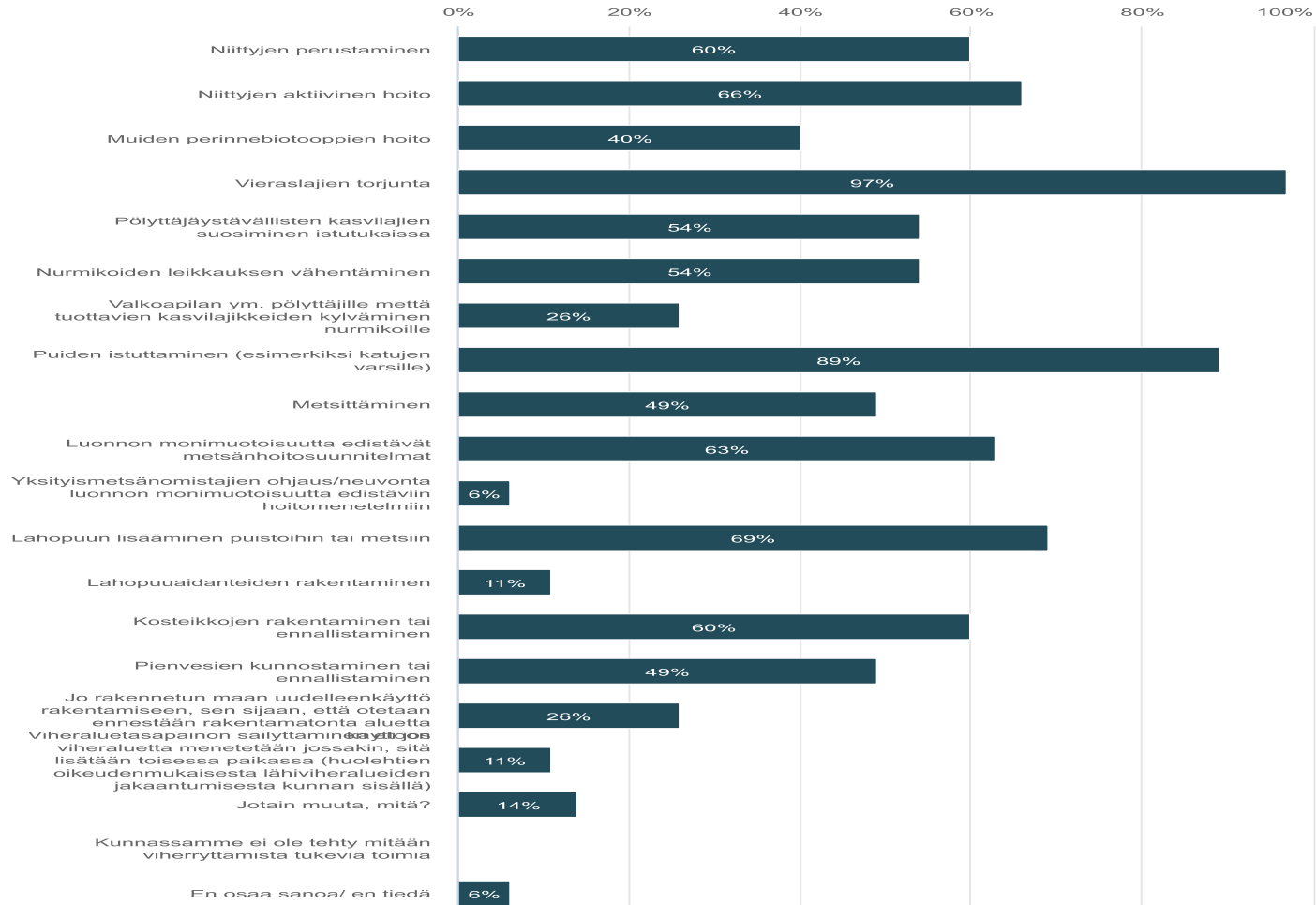

2. Mitä viherryttämistä ja luonnon monimuotoisuutta tukevia ohjelmia on kunnassanne jo tehty?

Vastaajien määrä: 35, valittujen vastausten lukumäärä: 71

	n	Prosentti
Viheralueohjelma tai -strategia	17	48,6%
Luonnon monimuotoisuuden toimintaohjelma tai vastaava	10	28,6%
Niittyohjelma	8	22,9%
Metsien monimuotoisuutta tukeva ohjelma	12	34,3%
Luonnonsuojeluohjelma	5	14,3%
Muu ohjelma, mikä?	8	22,9%
Kunnassamme ei ole tehty mitään viherryttämistä tukevia ohjelmia	6	17,1%
En osaa sanoa/ en tiedä	5	14,3%

3. Millaisia viherryttämistä tai luonnon monimuotoisuutta tukevia toimia kunnassanne jo tehdään?

Vastaajien määrä: 35, valittujen vastausten lukumäärä: 297

3. Millaisia viherryttämistä tai luonnon monimuotoisuutta tukevia toimia kunnassanne jo tehdään?

Vastaajien määrä: 35, valittujen vastausten lukumäärä: 297

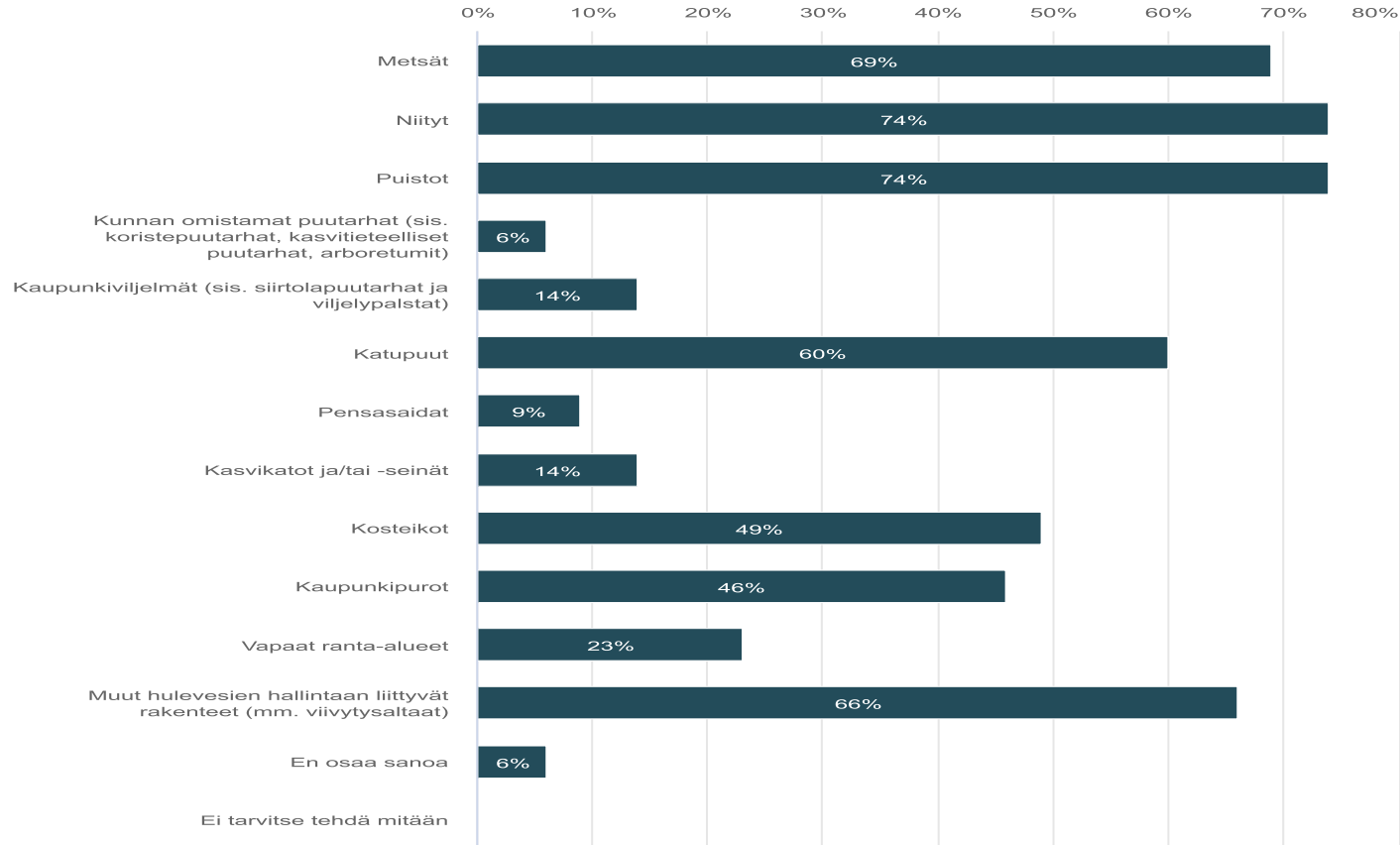
	n	Prosentti
Niittyjen perustaminen	21	60%
Niittyjen aktiivinen hoito	23	65,7%
Muiden perinnebiotooppien hoito	14	40%
Vieraslajien torjunta	34	97,1%
Pölyttäjyystävällisten kasvilajien suosiminen istutuksissa	19	54,3%
Nurmikoiden leikkauksen vähentäminen	19	54,3%
Valkoapilan ym. pölyttäjille mettä tuottavien kasvilajikkeiden kylväminen nurmikoille	9	25,7%
Puiden istuttaminen (esimerkiksi katujen varsille)	31	88,6%
Metsittäminen	17	48,6%
Luonnon monimuotoisuutta edistävät metsänhoitosuunnitelmat	22	62,9%
Yksityismetsänomistajien ohjaus/neuvonta luonnon monimuotoisuutta edistäviin hoitomenetelmiin	2	5,7%
Lahopuun lisääminen puistoihin tai metsiin	24	68,6%
Lahopuuaidanteiden rakentaminen	4	11,4%
Kosteikkojen rakentaminen tai ennallistaminen	21	60%
Pienvesien kunnostaminen tai ennallistaminen	17	48,6%

	n	Prosentti
Jo rakennetun maan uudelleenkäyttö rakentamiseen, sen sijaan, että otetaan ennestään rakentamatonta aluetta käyttöön	9	25,7%
Viheraluetasapainon säilyttäminen eli jos viheraluetta menetetään jossakin, sitä lisätään toisessa paikassa (huolehtien oikeudenmukaisesta lähiviheralueiden jakaantumisesta kunnan sisällä)	4	11,4%
Jotain muuta, mitä?	5	14,3%
Kunnassamme ei ole tehty mitään viherryttämistä tukevia toimia	0	0%
En osaa sanoa/ en tiedä	2	5,7%

4. Minkä viher- ja vesialueiden luonnon monimuotoisuutta kunnan pitäisi mielestäsi ensisijassa parantaa omilla toimillaan?

Vastaajien määrä: 35, valittujen vastausten lukumäärä: 178

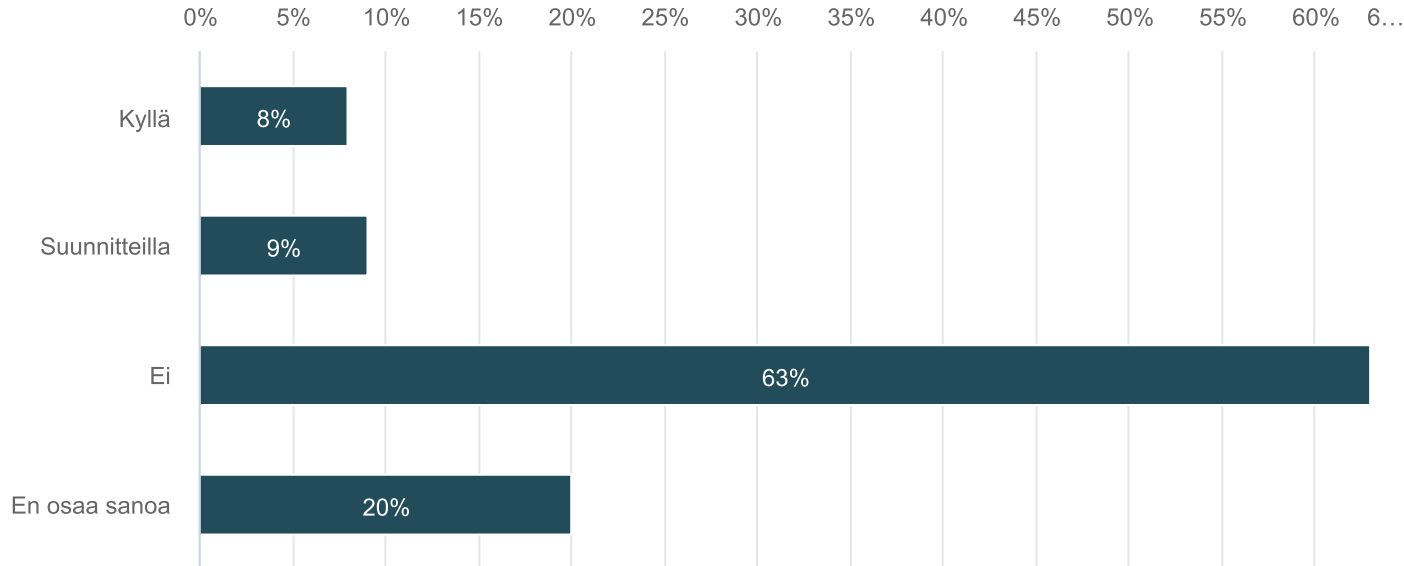
4. Minkä viher- ja vesialueiden luonnon monimuotoisuutta kunnan pitäisi mielestäsi ensisijassa parantaa omilla toimillaan?

Vastaajien määrä: 35, valittujen vastausten lukumäärä: 178

	n	Prosentti
Metsät	24	68,6%
Niityt	26	74,3%
Puistot	26	74,3%
Kunnan omistamat puutarhat (sis. koristepuutarhat, kasvitieteelliset puutarhat, arboretumit)	2	5,7%
Kaupunkiviljelmät (sis. siirtolapuutarhat ja viljelypalstat)	5	14,3%
Katupuut	21	60%
Pensasaidat	3	8,6%
Kasvikatot ja/tai -seinät	5	14,3%
Kosteikot	17	48,6%
Kaupunkipurot	16	45,7%
Vapaat ranta-alueet	8	22,9%
Muut hulevesien hallintaan liittyvät rakenteet (mm. viivytysaltaat)	23	65,7%
En osaa sanoa	2	5,7%
Ei tarvitse tehdä mitään	0	0%

5. Onko kunnallenne laadittu viherryttämissuunnitelma?

Vastaajien määrä: 35

Avoimesta vastauksesta:

"Omassa kunnassani suuri este "vihertämiselle" on se, että kunnassa on liian vähän työntekijöitä ja töitä on liikaa. Halua, tahtoa ja osaamista olisi suunnitella ja toteuttaa "vihertämistä" mutta nyt kaikki resurssit menee siihen, että pyrimme minimisuoriutumaan kunnalle asetetuista tehtävistä. Juoksemme tulipalosta toiseen. Mihinkään extraan ei ole aikaa."

5. Onko kunnallenne laadittu viherryttämissuunnitelma?

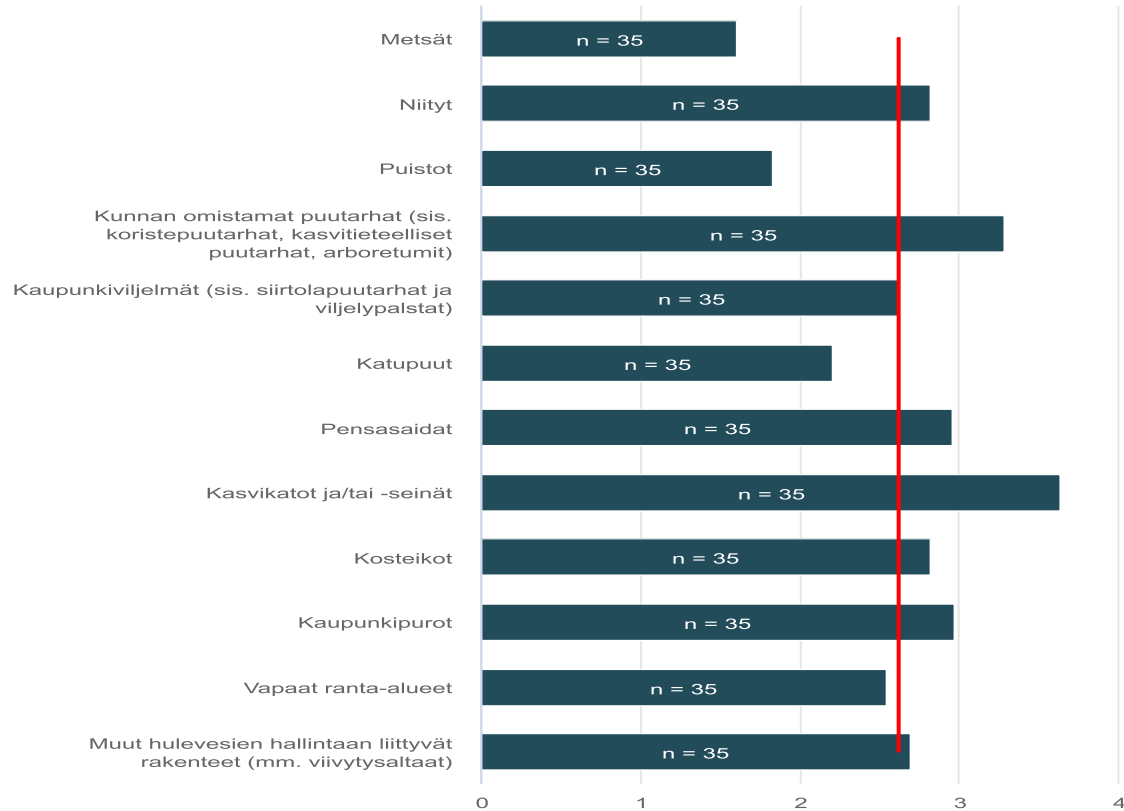
Vastaajien määrä: 35

	n	Prosentti
Kyllä	3	8,6%
Suunnitteilla	3	8,6%
Ei	22	62,8%
En osaa sanoa	7	20%

6. Onko kunnassanne riittävästi ja lähes kaikille asukkaille helposti saavutettavat seuraavat viher- ja vesialueet vai pitäisikö niitä lisätä:

Vastaajien määrä: 35

6. Onko kunnassanne riittävästi ja lähes kaikille asukkaille helposti saavutettavat seuraavat viher- ja vesialueet vai pitäisikö niitä lisätä:

Vastaajien määrä: 35

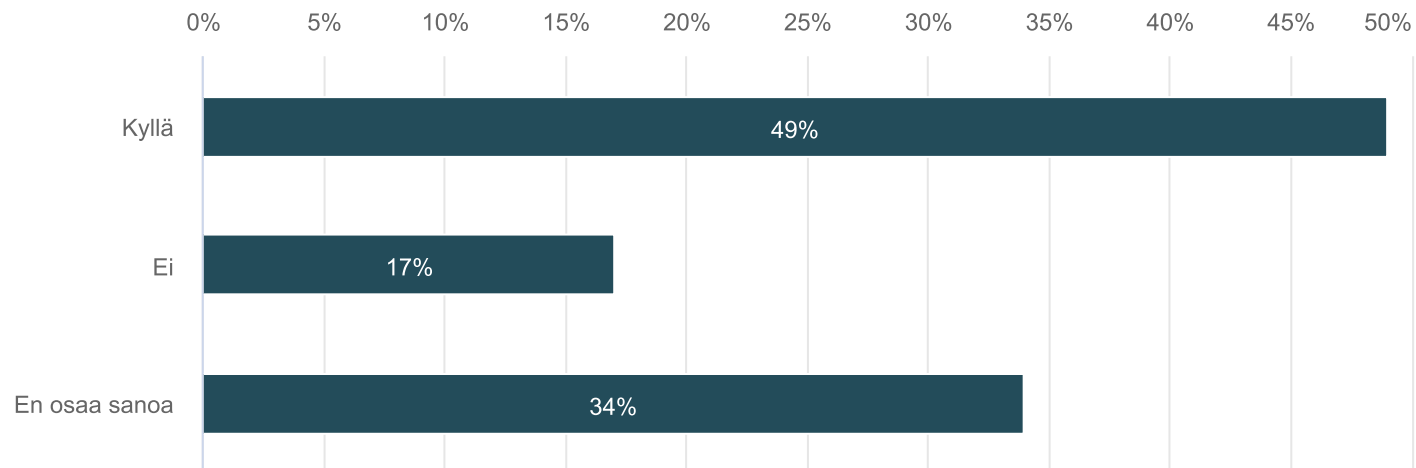
	Kyllä, tilanne on hyvä	Osin, määrää pitäisi lisätä	Osin, saavutettavuutta pitäisi parantaa	Ei, sekä määrää että saavutettavuutta pitäisi parantaa	Ei, eikä tarvetta muutoksiin	En osaa sanoa
Metsät	68,6%	11,4%	14,3%	2,8%	2,9%	0%
Niityt	11,4%	31,4%	17,1%	37,2%	0%	2,9%
Puistot	51,4%	20%	25,7%	0%	2,9%	0%
Kunnan omistamat puutarhat (sis. koristepuutarhat, kasvitieteelliset puutarhat, arboretumit)	14,3%	11,4%	8,6%	14,3%	22,8%	28,6%
Kaupunkiviljelmät (sis. siirtolapuutarhat ja viljelypalstat)	22,9%	25,7%	11,4%	11,4%	14,3%	14,3%
Katupuut	28,6%	48,6%	2,8%	14,3%	5,7%	0%
Pensasaidat	17,1%	20%	5,7%	5,7%	22,9%	28,6%
Kasvikatot ja/tai -seinät	2,9%	17,1%	0%	34,3%	17,1%	28,6%
Kosteikot	17,1%	20%	28,6%	25,7%	5,7%	2,9%

	Kyllä, tilanne on hyvä	Osin, määrää pitäisi lisätä	Osin, saavutettavuutta pitäisi parantaa	Ei, sekä määrää että saavutettavuutta pitäisi parantaa	Ei, eikä tarvetta muutoksiin	En osaa sanoa
Kaupunkipurot	14,3%	11,4%	31,4%	20%	8,6%	14,3%
Vapaat ranta-alueet	28,6%	11,4%	28,6%	11,4%	8,6%	11,4%
Muut hulevesien hallintaan liittyvät rakenteet (mm. viivytyksaltaat)	5,7%	45,7%	17,1%	22,9%	2,9%	5,7%

7. Onko kunnan alueella olevien viher- ja ranta-alueiden saavutettavuutta arvioitu?

Näitä voidaan arvioida hyödyntäen paikkatietoanalyysyä tai haastatteluilla tai kyselyillä kuntalaisilta.

Vastaajien määrä: 35

7. Onko kunnan alueella olevien viher- ja ranta-alueiden saavutettavuutta arvioitu?

Näitä voidaan arvioida hyödyntäen paikkatietoanalysejä tai haastatteluilla tai kyselyillä kuntalaisilta.

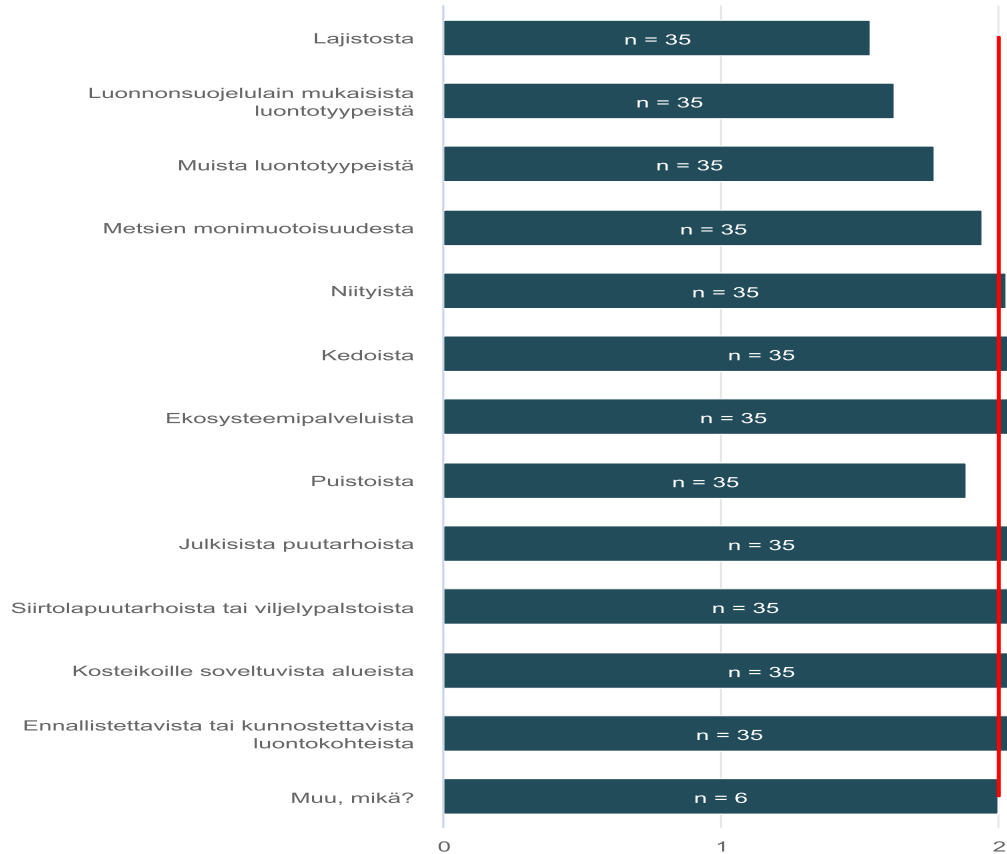
Vastaajien määrä: 35

	n	Prosentti
Kyllä	17	48,6%
Ei	6	17,1%
En osaa sanoa	12	34,3%

8. Onko viherryttämisen ja luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi tehty selvityksiä tai kartoituksia?

Vastaajien määrä: 35

8. Onko viherryttämisen ja luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi tehty selvityksiä tai kartoituksia?

Vastaajien määrä: 35

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
Lajistosta	68,6%	8,6%	22,8%
Luonnonsuojelulain mukaisista luontotyypeistä	68,6%	0%	31,4%
Muista luontotyypeistä	57,1%	8,6%	34,3%
Metsien monimuotoisuudesta	45,7%	14,3%	40%
Niityistä	34,3%	28,6%	37,1%
Kedoista	20%	31,4%	48,6%
Ekosysteemipalveluista	31,4%	28,6%	40%
Puistoista	40%	31,4%	28,6%
Julkisista puutarhoista	17,1%	37,2%	45,7%
Siirtolapuutarhoista tai viljelypalstoista	28,6%	25,7%	45,7%
Kosteikoille soveltuvista alueista	22,9%	25,7%	51,4%
Ennallistettavista tai kunnostettavista luontokohteista	37,1%	20%	42,9%
Muu, mikä?	50%	0%	50%

9. Onko kunnan maankäytön suunnittelussa tai viheralueiden hoidossa hyödynnetty tai toteutettu:

Vastaajien määrä: 35

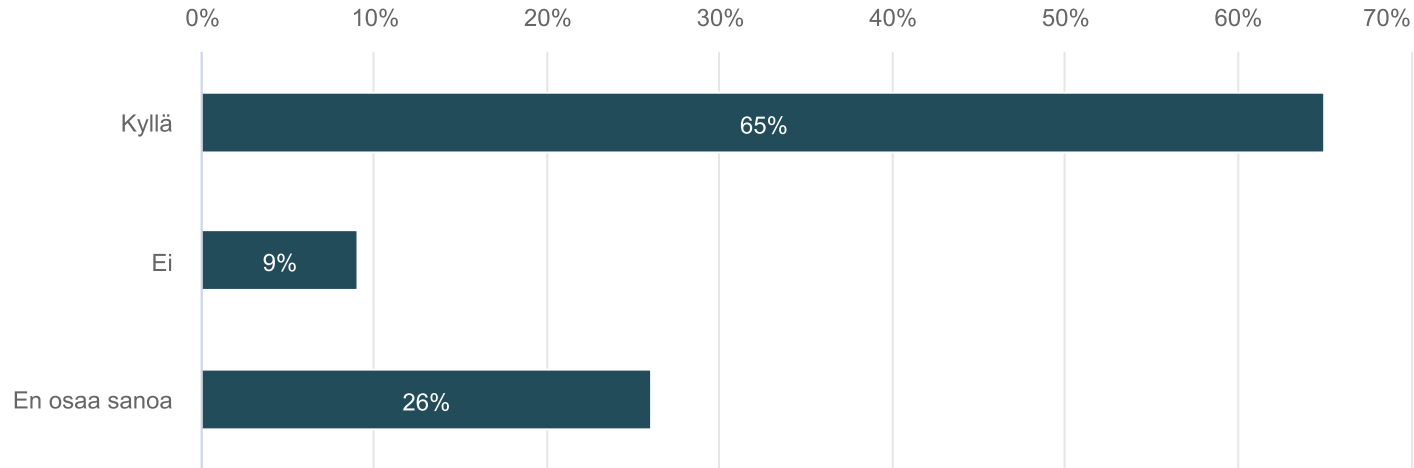
9. Onko kunnan maankäytön suunnittelussa tai viheralueiden hoidossa hyödynnetty tai toteutettu:

Vastaajien määrä: 35

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
Viherkerroin-työkalua	17,2%	51,4%	31,4%
Luonnon monimuotoisuutta tukevia kaavavarauksia ja/tai -merkintöjä	74,3%	2,8%	22,9%
Läpäisevän pinnan lisäämistä	42,8%	22,9%	34,3%
Pölyttäjien elinolosuhteiden parantamista	51,4%	20%	28,6%
Hulevesikosteikoiden rakentamista	65,7%	14,3%	20%
Muita luontopohjaisia ratkaisuja? Jos vastaat kyllä, niin kerro, millaisia.	-	-	-
Muuta, mitä?	-	-	-

10. Onko hulevesien hallintaan suunniteltujen kosteikkojen suunnittelussa huomioitu luonnon monimuotoisuuden mahdollisuudet ja sen parantaminen?

Vastaajien määrä: 23

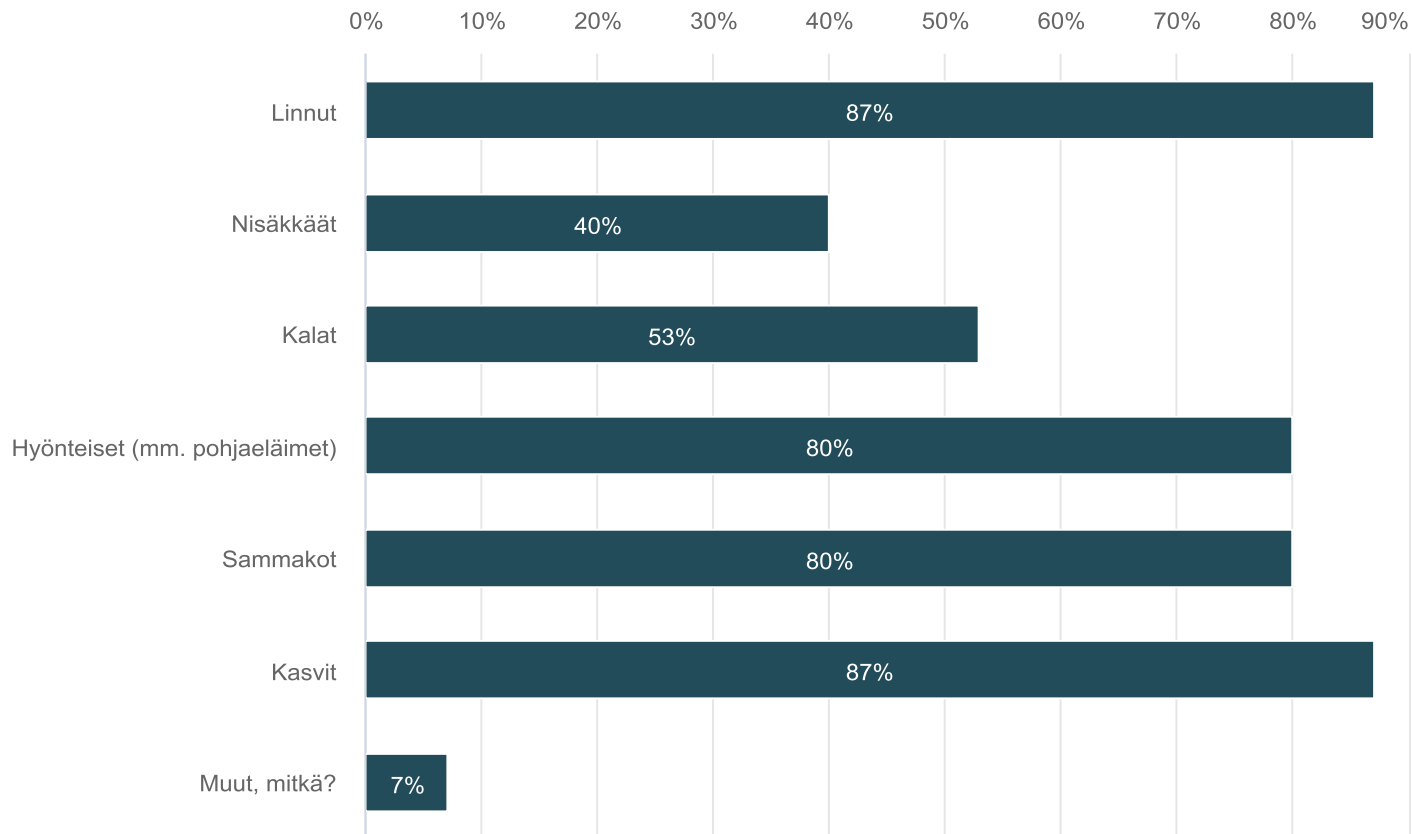
10. Onko hulevesien hallintaan suunniteltujen kosteikkojen suunnittelussa huomioitu luonnon monimuotoisuuden mahdollisuudet ja sen parantaminen?

Vastaaajien määrä: 23

	n	Prosentti
Kyllä	15	65,2%
Ei	2	8,7%
En osaa sanoa	6	26,1%

11. Minkä eliöiden suunnitellaan hyötyvän kosteikosta?

Vastaajien määrä: 15, valittujen vastausten lukumäärä: 65

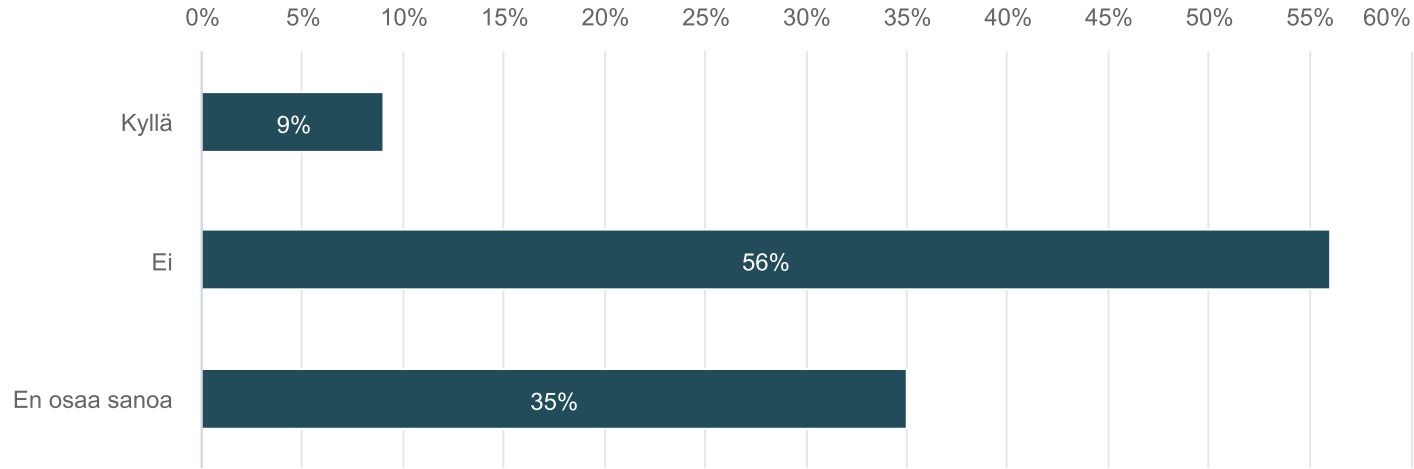
11. Minkä eliöiden suunnitellaan hyötyvän kosteikosta?

Vastaajien määrä: 15, valittujen vastausten lukumäärä: 65

	n	Prosentti
Linnut	13	86,7%
Nisäkkäät	6	40%
Kalat	8	53,3%
Hyönteiset (mm. pohjaeläimet)	12	80%
Sammakot	12	80%
Kasvit	13	86,7%
Muut, mitkä?	1	6,7%

12. Onko kosteikoista tehty monimuotoisuuskartoituksia?

Vastaajien määrä: 23

12. Onko kosteikoista tehty monimuotoisuuskartoituksia?

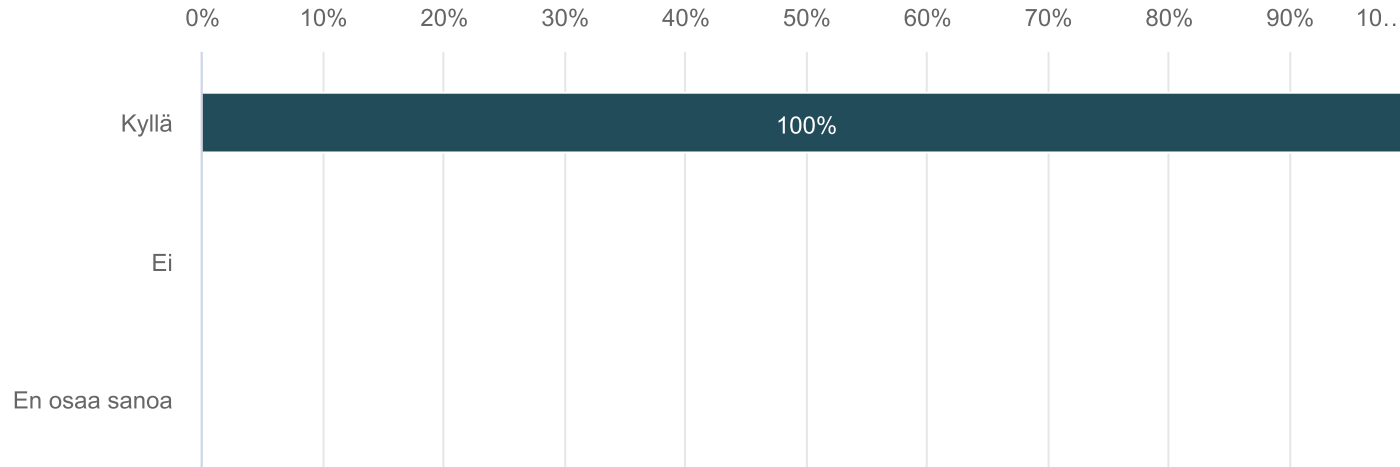
Vastaajien määrä: 23

	n	Prosentti
Kyllä	2	8,7%
Ei	13	56,5%
En osaa sanoa	8	34,8%

13. Ovatko kosteikat lisänneet alueen monimuotoisuutta esimerkiksi tarjoamalla elinympäristöjä kasvi- tai eläinlajeille, joita ei aiemmin esiintynyt alueella?

Vastaajien määrä: 2

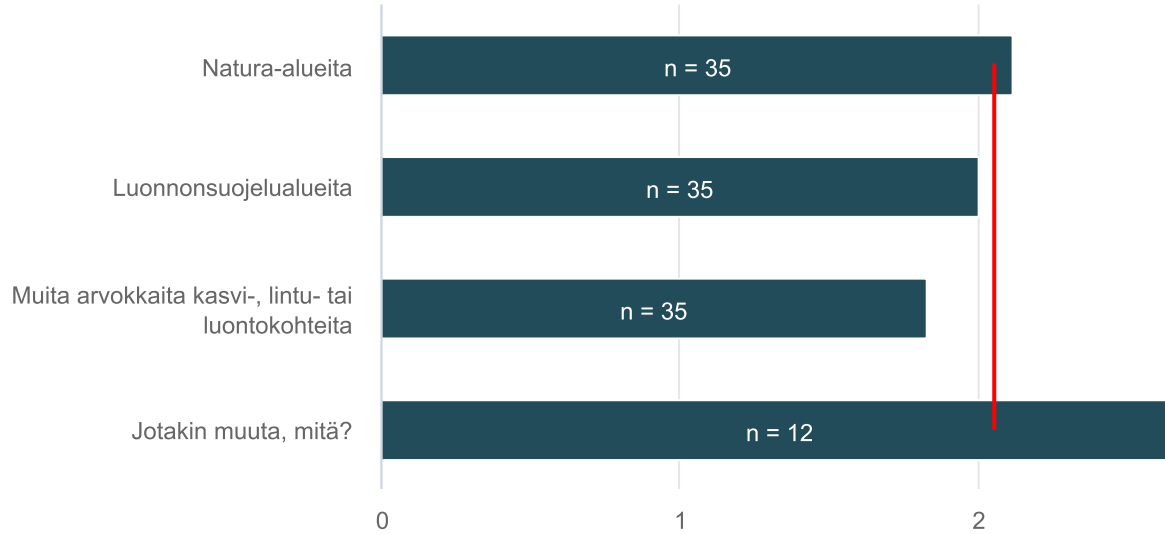
13. Ovatko kosteikat lisänneet alueen monimuotoisuutta esimerkiksi tarjoamalla elinympäristöjä kasvi- tai eläinlajeille, joita ei aiemmin esiintynyt alueella?

Vastaajien määrä: 2

	n	Prosentti
Kyllä	2	100%
Ei	0	0%
En osaa sanoa	0	0%

14. Onko kosteikkojen suunnittelussa huomioitu muita suojele- ja monimuotoisuusarvoja niiden vaikutusalueella?

Vastaajien määrä: 35

14. Onko kosteikkojen suunnittelussa huomioitu muita suojele- ja monimuotoisuusarvoja niiden vaikutusalueella?

Vastaajien määrä: 35

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
Natura-alueita	34,3%	20%	45,7%
Luonnonsuojelualueita	40%	20%	40%
Muita arvokkaita kasvi-, lintu- tai luontokohteita	54,3%	8,6%	37,1%
Jotakin muuta, mitä?	8,3%	16,7%	75%

EU:n biodiversiteettistrategian 2030 tavoitteen 11 vaikutustapoja kunnissa

Keino	Vaikutus	Menetelmät
Ohjelmat & strategiat	+++ Vain muutama kaupunki ja kunta laatinut viherryttämishojelman, vaikutus merkittävä.	Koko kunnan alueen kattava strategia ja/tai toimenpideohjelma, joka laaditaan yhteistyössä eri sektoreiden / kansalaisten / sidosryhmien kanssa.
Kaavoitus ja maankäytön suunnittelu	++ MRL:n uudistus edistää viherrakenteen ja luonnon monimuotoisuuden huomioimista. -/+ Yleiskaavoitettu pinta-ala alhainen Suomessa (n. 30 %)	Bd-selvitykset kaavoituksen tueksi Kaavavaraukset ja -merkinnät Teemayleiskaavat Viherkerroin-työkalun hyödyntäminen Ekosysteemitilinpudon hyödyntäminen
Luonnon monimuotoisuutta tukevat toimenpiteet ja luonnonhoito	+++ Monet kunnat tekevät jo aktiivista bd:ä tukevaa luonnonhoitoa	Niittyjen hoito ja perustaminen, bd:ä tukeva metsienhoito, vieraslajien torjunta, lahoppuun lisääminen, pienvesien ja kosteikoiden ennallistaminen jne.
Viherrakentaminen	+++ Vaikutus suuri tiivistyissä kaupungeissa	Hulevesikosteikot, puiden istuttaminen, uudet pihat ja puistot, viherkatot

Johtopäätöksiä kyselyn tulosten perusteella

- Suomalaisissa kaupungeissa on toistaiseksi säilynyt monitoimista sini-viherrakennetta, jota ei pidä kaupunkirakennetta tiivistettäessä menettää. Entistä enemmän on **etsittävä keinoja tiivistää "kierrätetylle" maalle** (ts. aiemmin rakennetulle maalle, jolle uusi käyttötarkoitus).
- **Sini-viherrakenteen laatua** on edelleen **parannettava**: **biodiversiteettinäkökulma** on sisällytettävä entistä paremmin viheralueiden ja vesistöjen suunnitteluun ja hoitoon. Erityisesti **pölyttäjille** hyvistä elinolosuhteista on huolehdittava.
- Kestävyyismurros edellyttää **kuntalaisten kanssa työskentelyä ja arvostamista**. Uudenlaista ajattelua tarvitaan, jotta päästään kuulemisesta kuuntelemiseen.
- Sini-viherrakenteen **sosio-ekologis-taloudellisen arvon määrittäminen** sekä biodiversiteetin, ekosysteemipalveluiden ja luontopohjaisten ratkaisujen edistäminen kuntien toiminnassa vaatii edelleen tutkimus- ja kehitystyötä yhdessä kuntien kanssa pilotoiden.
- Esimerkiksi **urbaani / kunnallinen ekosysteemitilinpito**.
- **Luontokuntaverkoston** toimintaan panostaminen tukee kaupunkien ja kuntien mahdollisuuksia saavuttaa biodiversiteettistrategian tavoitteet.

Lisätietoa

- Kunnille tehdyn kyselyn tuloksista voi lukea tarkemmin:
Kopperoinen, L., Vierikko, K., Kasvio, P., Hietaranta, E. 2021. **Tavoite 11: Kaupunkien viherryttäminen.** Julkaisussa: Kärkkäinen, L. & Koljonen, S. (toim.). Arvio EU:n biodiversiteettistrategian vaikutuksista Suomessa. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 75/2021. Luonnonvarakeskus. Helsinki. s. 233-251.
<https://jukuri.luke.fi/handle/10024/547941>
- Myös muut EU:n biodiversiteettistrategian 2030 tavoitteet koskevat kuntia, esimerkiksi
  - Tavoite 6: Metsitys ja puiden istutus,
  - Tavoite 7: Pilaantuneet maa-alueet ja niiden kunnostaminen ja
  - Tavoite 12 Kemiallisten torjunta-aineiden käyttö kaupunkien viheralueilla ja muilla herkillä alueilla
  - **Lue lisää raportista** – Kärkkäinen, L. & Koljonen, S. (toim.)

Uusia kuntien viherryttämiseen liittyviä hankkeita

- Uusi hanke ”Greening Cities”, jossa tutkitaan, millainen on hyvä viherryttämissuunnitelma, miten kunnat voisivat tehdä sellaisen ja miten suomalaisia kuntia voidaan tukea tässä työssä.
  - Hankkeen vetäjä Laura Costadone (SYKE), rahoitus SYKE:n siemenraha, toteutus vuonna 2022 ja loppuraportti 31.1.2023 mennessä.
  - Ks. erillinen PowerPoint-esitys!
- Toinen uusi hanke ”Bringing nature back – biodiversity-friendly nature-based solutions in cities (BiNatUr)”
  - Hankkeen vetäjä Kati Vierikko (SYKE), rahoitus Biodiversa, alkaa 1.4.2022, kesto kolme vuotta.
  - Tutkimushankkeessa pureudutaan erityisesti vesiin liittyviin luontopohjaisiin ratkaisuihin ja niiden biodiversiteetin parantamiseen.

Lisätietoja:

leena.kopperoinen@syke.fi

kati.vierikko@syke.fi

pinja.kasvio@syke.fi

